

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. 1. An, & qualiter præbenda debeatur Canonicis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

ARTICVLVS IV.

De necessaria sustentatione, Clericis debita, vel competente.

379 **C**UM jure, etiam antiquò, cautum fuerit, ne ullus promoveretur ad Ordines, nisi haberet titulum necessariæ sustentationis vel ex beneficio, vel saltem ex patrimonio (loquendo de secularibus Clericis) ut pluribus exposuimus *l. 1. tit. 11.* quia non decet eos, qui divino ministerio adscripti sunt, cum Ordinis Clericalis dedecore, mendicare, aut sordidum aliquem quæstum exercere, *c. Diaconi 23. §. Nunc autem, dist. 93.* Abbas hic *n. 1. not. 2.* tum quia justum est, ut qui obligantur ad seruiendum Altari, seu Ecclesiæ, ex proventibus Ecclesiæ alantur, juxta illud Apostoli *1. ad Corinth. 9. qui Altari deserviunt, cum Altari participant*: necessarium omnino est, ut illis, qui destinantur Altaris ministerio, de sustentatione, decente statum Clericalem, provideatur. Hæc provisio in Ecclesia non semper eodem modo facta est. Nam in primitiva Ecclesia fideles, bonorum suorum, quæ diuendebant, pretium ad Apostolos deserebant, ut illud per Diaconos distribueretur singulis Clericorum communitatibus; cum eo tempore necdum Ecclesiæ, vel eorum Ministri, bona immobilia possederint.

Post hoc, cum visum sit expedientius, ipsæ quoque Ecclesiæ bona immobilia coeperunt possidere, non autem ipsi Clerici; his deinde, distributis in certas Communitates, vel Collegia sub certis titulis, seu denominationibus, ex proventibus illorum bonorum dati sunt sumptus, ex quibus alerentur non habentes proprium, sed viventes in communi.

Post tempus aliquod Clericis permisum est, ut viverent extra Communitatem, & haberent bona propria, seu patrimonialia, unde sustentationem acciperent, quin illis ab Ecclesia, esto illi seruirent, præbenda constitueretur; de quo videri possunt in causa *12. q. 1.* plures Canones, præsertim *à 18. & seqq.* Tandem, ut modò cernimus, Clerici non regulares, non modò permisi sunt extra Communitates vivere, ab bona patrimonialia retinere; sed etiam certæ præbendæ, ex bonis Ecclesiarum, quibus deserviunt, assigna-

tæ illis sunt, ut ex fructibus eorum decemtem habeant sustentationem; an autem, & qualiter fiant Domini eorum fructuum, quos in stipendium obligationis præstandi spirituale ministerium accipiunt; an fructus decenti sustentationi redundantes, in usus profanos expendere valeant sine restitutionis onere? latè diximus in Tract. Theolog. de Jure, & Justitia.

Prætermisissis porò quæstionibus, *de 380 titulo sustentationis*, sine quo Clericus secularis, saltem in sacris, ordinari non potest; cum de hoc fusè jam egerimus *lib. 2. tit. 11.* in præsentem dicemus ea solum, qualiter ejusmodi Clericis debeatur præbenda in titulum sustentationis congruæ? dixi, saltem in sacris, nam non desunt Doctores, qui volebant, jure saltem antiquo, *ex c. 1. dist. 70. & c. 2. eadem, junctâ gloss. V. Neminem & V. absolute*, nec in minoribus ordinandum esse non Regularem, sine titulo sustentationis: hodie tamen is exigitur solum, ut quis ordinetur in sacris, ut colligitur ex *c. Episcopus 4. h. t. & c. cum secundum. 16. eodem*, consentiente Trid. *sess. 26. de Reform. c. 21.*

§. 1. An, & qualiter præbenda debeatur Canonicis?

NON est dubium, Clerico, qui tenetur *381* deservire alicui Ecclesiæ, obligatione spontè assumptâ, deberi etiam ex bonis ejus sustentationem vitæ honestam, & congruam, seu decentem; dignus est enim Operarius mercede suâ; & qui Altari servit, ex Altari vivere debet, postulante id æquitate naturali, ut diximus ex Apostolo; nemo enim tenetur Ecclesiæ ministerium præstare omnino gratis. Porò per sustentationem vitæ honestam, congruam, & decentem, intelligitur cum primis, ut habeat eos proventus, unde se, suamque familiam sibi necessariam, decenter alat.

Nomine sustentationis Petrus Navarra *de restitut. lib. 2. cap. 2. n. 15.* intelligit, non solum victum, sed etiam vestitum tam proprium, quam suæ familiæ. Henricus *lib. 9. sum. cap. 22. n. 1.* extendit ad victum, & vestitum cognatorum; quos alere tenetur Sacerdos. *Alimentorum*; nomine (ut notat Pereyra in *Elucidatio n.*

389.) veniunt (præservitum) lectus & culcitra, ex Menochio *de præf. lib. 4. præf. 157. n. 2. 7.* veniunt calceamenta per Rolan. *conf. 2. 2. n. 5.* Veniunt medicina, Tiraq. *de nobil. cap. 31. n. 395.* veniunt ligna pro coquendis cibis, & calefaciendi gratiâ, Simon de Petris *de interp. ultim. volunt. lib. 4. dub. 11. n. 41.* venit equus, si alimentarii dignitas id postulet; Corduba de Lara in L. *si quis ex liberis §. non tantum n. 26. ff. de lib. agnosce.* Veniunt servitores, & pro ipsis præstanda salaria, si Alimentarius sit talis status id exigentis; Menoch. *de præf. lib. 4. præf. 157. n. 28. & 29.* An veniant expensæ studii, & ad disciplinam spectantes? Vide Rolan. *conf. 2. 2. n. 8. vol. 1.* & Tusch. *præf. concl. rom. 1. lit. a. conf. 282.* appellatione autem *victus* veniunt, quæ cœui, & potui, cultuique corporis sunt necessaria, ut vestimenta: item reliqua omnia, quibus vivendi, curandique corporis gratiâ utimur; ita ex L. 43. *ff. de verb. signific. Rebuff. à pag. 234.* & Menoch. *de præf. lib. 4. præf. 157. num. 15.*

382 Prædictis annumerantur libri necessarii pro officio; ea, quæ ad hospitalitatem exercendam erga consanguineos, & amicos, præsertim pauperes, ac peregrinos necessaria sunt, ut tradit Molina *tr. 3. de Instit. D. 147. n. 9.* imò etiam, quæ ad præstandas donationes remuneratorias beneficiorum, quin interdum etiam liberales, & non prodigas, requiruntur: ac denique ad honestas animi, ac corporis relaxationes, spectatâ personæ, & officii dignitate, & reddituum copiâ ac quantitate, Mol. *c. l. n. 9. & 10.* Layman *l. 4. tr. 2. c. 3. num. 2.*

383 Nomine autem *familie*, veniunt famuli, & ancillæ, parentes, fratres, & sorores egentes pro statu: item filii suscepti ex legitimo matrimonio, ante beneficiû obtentum, si quod Beneficiarius habeat: imò & Spuriî, quia & iis ex æquitate Canonica alimenta debentur; sic Azor *lib. 6. c. 10. g. 8. & 9.* Quoniam verò inter ipsos Clericos est magna sæpe inæqualitas personarû, *ratione dignitatis, status, literaturæ, ac scientiæ, vel nobilitatis, vel ratione qualitatis, & conditionis* ipsorum beneficiorum (v. g. an sit dignitas, Personatus, Officium, vel curatum, aut simplex?) vel *ratione Ecclesiæ* (an Cathedralis, vel Collegiata tantum) vel *ratione proventuum*

ex bonis, quæ pertinent ad tale beneficium: sustentatio, in ordine ad quantitatem fructuum recipiendorum, ex illis mensuranda est, *ut congrua sit, atque decens.* Hinc plus requirit ad sustentationem, suo statui convenientem Præpositus, vel Decanus, Cathedralis, quàm simplex Canonicus; plus item Episcopus, quàm Decanus, vel Præpositus: plus quoque Episcopus, si etiam Cardinalis sit, vel illustri, aut Regio stemmate ortus, vel Princeps Romani Imperii, quàm alius Episcopus; sic Layman cit. Molina, & alii communiter; quibus positus.

In ordine ad quæstionem initio §. propositam, facit 1. c. *Relatum 9. h. t.* ubi habetur: quòd Archiepiscopus Cantuariensis M. Jacobum in sua Ecclesiâ canonicè in Canonicum instituerit, cum potestate, in Choro, Capitulo, & aliis (sicut est usus communis, & Canonicus habet) eique præbendam promiserit, si quæ nunc vacat, vel ibi primò vacaverit, nec tamen contulisset quo audito: *mandavit Pontifex, ut secundum promissionem ei præbendam concedat liberaliter, & assignet, redditâ ratione: quia non est congruum, ut præbendâ careat; quia in Canonicum est receptus.*

Deinde, in c. *dilectus 19. h. t.* Cum Thomas receptus in Canonicum Liconiensem, auctoritate Apostolicæ Sedis Legati transgisset, se non percepturum fructus præbendæ, nisi proximè vacaturâ: Pontifex re intellectâ *factum Legati* reprobans, mandat, ei præbendam, *cum se facultas obtulerit, & portionem quotidianam* (intellige distributionem) *sine diminutione quâlibet assignari.*

Tertiò, in c. *dilectus 27. eodem*, dicitur, quòd, si Papa mandet Capitulo, ut aliquem in Canonicum recipiant, & præbendam (si quæ vacat) conferat, *si de mandato scientes, alii conferunt*, cogantur primum recipere, & de redditibus Ecclesiæ loco beneficii providere, donec præbendam habeat.

Quartò, in c. *si Clericus II. eodem in 6.* habetur, quòd, si Clericus, cui mandabatur provideri de præbenda primò vacante, negligit petere præbendam sibi debitam: extincta est gratia. Si autem sibi collatus fuerit Canonicatus: tunc habebit præbendam, cum nullus est ibi expectans auctoritate Apostolicâ.

Quinto, in c. *si postquam* 13. *cod. in* 6. dicitur, quod, si gratiam mihi factam à Papa de Canonicatu, & præbenda, Bononienses Canonici hoc ignorantes præbendam conferant post vacantem: non teneat collatio.

Sexto, in c. *Cum in Ecclesia* 25. *cod. in* 6. habetur, quod non debeat expectanti præbenda, quæ per Episcopi præbendarii mortem vacat.

387 Circa textus jam productos not. 1. c. *Relatum*, & c. *cum dilectus*, de quibus n. 385. sibi non adversari. Nam licet c. *Relatum* videatur dicere, in Canonicum recepto deberi præbendam *ex promissione*; alterum autem videatur reprobare *talem promissionem*; decisio tamen in c. *Relatum* non fundatur præcisè in *facta promissione*, sed potius in *collata Canonica*, ut patet ex causali, quam ibidem affert Pontifex, ibi: *quia non est conveniens, ut, qui in Canonicum est receptus, præbenda careat*, in titulum videlicet sustentationis decentis.

388 Deinde, *promissio*, quæ reprobatur in c. *cum dilectus* 19. non est facta in *consequentiam receptionis in Canonicum*; sed potius *principaliter ante ipsam*; fuit enim facta in ipsamet compositione, quam ibi constat intercessisse ante dictam receptionem; & ita facta fuit non à lege (hæc enim eam non facit, nisi intercedente prius receptione, ut constat ex eodemmet cap. *dilectus*, ibi, *ut receptus in Canonicum, &c.*), sed ab homine; unde nil mirum, si *ut talis* obviare censeatur Concil. Lateranensi ut idem textus inquit, quem ita post Imoll. bene intelligit Decius hic n. 4. & 5. at promissio in c. *Relatum* 9. facta est in *consequentiam receptionis in Canonicum*; ergo in hoc non agitur de promissione reprobata in c. 19.

389 Not. 2. posse Canoniam stare sine præbenda, & vicissim, ut diximus n. 142. adeoque præbendam non esse de substantia Canonice, ut colligitur ex c. *cum M. Ferrariensis* 9. *de Constitut.* ibi *dictos quinque Canonicos receperunt, nullis præbendis assignatis eisdem*. Conveniens tamen omnino est, ne Canonicus receptus cum omni onere, quod alii habent, non diu relinquatur sine præbenda, ne cogatur ferre onus sine commodo; & constat ex c. *super eo* 8. *de concess. præbend.* ubi Pontifex rescribens Canonico Tridentino, cum

constet, inquit, te in Canonicum Tridentina Ecclesia fuisse receptum, sententialiter decernimus, ut tibi, *quancitò se facultas obtulerit*, præbendale beneficium in Tridentina Ecclesia conferatur: *cum, ex quo receptus es in Canonicum, non debeas carere præbenda*. Ex hoc enim sequitur, recepto in Canonicum cum omni potestate, quam alii habent, ex vitalis Canonice deberi præbendam, quod tamen accipendum dicenda in seqq.

Not. 3. posse quem absolute recipi in Canonicum, sic, ut receptio valeat, promissionem tamen præbendæ, etsi receptioni superaddatur, non valituram, nec illam, ex hujus adjectione vitari, ratio primæ partis est ex c. *dilectus* 19. *h. t.* ratio secundæ partis est, quia receptio in Canonicum, & promissio præbendæ, sunt actus distincti, & separabiles; adeoque *utile* (nimirum *receptio*, quæ stare potest sine altero, ut dictum est) *per inutile* (videlicet *præbendæ promissionem*) non debet vitari.

Not. 4. dupliciter fieri posse, quod quis 390 recipiatur in Canonicum, primò solum *ut Supernumerarius*, secundò *inter numerum*, si quis receptus sit primo modo in Ecclesia, habente certum numerum præbendarum, jure Canonice illi debetur proximè vacatura, si nimirum Senior ex illo numero decedat; quo fiet, ut extincto Canonice Supernumerario, evadat Canonicus intra numerum talis Ecclesie; hic enim habet locum, quod dicitur in c. *Relatum*, de quo supra n. 384. c. *dilectus filius*, de quo n. 385. & *super eo*, de quo n. 389. quod tamen intellige. 1. *nisi alius pariter expectet, prius receptus*. 2. si in alia Ecclesia non obtineat præbendam; sic Innocentius in c. *fin. de Clericis non resident.* n. 3. tertio, nisi in tali Ecclesia sit certus numerus *præbendarum*, non autem *Canonicorum*, nam eo casu succedet in proximè vacantem, non ultimo receptus, sed antiquior expectans.

Not. 5. quòd, si Papa mandet Capitulo, 391 ut conferat alicui præbendam, quæ vacat, & Canonici alteri scienter conferant illam, collatio teneat, sed teneatur acceptare præsentatum Papæ in Canonicum, & providere de redditibus, donec præbendam assignetur; Constat ex c. *dilectus* 27. *h. t.* de quo n. 385. nisi negligat petere; quia sic gratia extincta est, per c. *si Clericus*, de quo supra n. 386. Ex quo etiam habetur, quòd quis

quis constitui possit Canonicus, sine præbenda, vetra numerum Canonicorum, si certus eorum numerus non sit confirmatus à Papa, sic Azor *p. Inst. mor. l. 3. c. 11. à q. 3.*

Not. 6. jus Stalli, seu Sedis in Choro, & jure suffragii in Capitulo, nasci ex vi Canonice, ad quam quis simpliciter est receptus ultra numerum alioquin determinatum in ea Ecclesia, etiam sine præbenda, secus, si adjiciatur receptioni, quòd solum sit supernumerarius, nam hoc secluso, jam per voluntariam receptionem ipsi violarunt certum numerum habentium jus Canonice, intellige tamen, nisi aliud habeat rationabilis consuetudo talis Ecclesie.

§. 2.

De sustentatione assignanda Parochis, aliisque Curatis.

392 **D**E hoc agitur in c. *Extirpanda* 30. *h. t.* ubi Pontifex iustissime conqueritur contra nonnullos, qui Rectoribus Ecclesiarum, de horum proventibus, minimam partem tribuunt, sibi verò, & quandoque sine ulla cura, cæteros reservant. *Extirpanda*, inquit, consuetudinis vitium in quibusdam partibus inolevit, quòd scilicet parochialium Ecclesiarum Patroni, & alia quædam personæ proventus ipsarum sibi penitus vindicantes, Presbyteris, earum servitiis deputatis, relinquunt adeo exiguam portionem, quòd ex ea nequeant congrue sustentari, nam (ut pro certo didicimus) in quibusdam Regionibus parochiales Presbyteri, pro sua sustentatione, non obtinent, nisi quartam quartæ, id est, sextam decimam decimarum. *Vnde fit, ut in ejusmodi regionibus* pene nullus inveniat Sacerdos parochialis, qui ullam vel modicam habeat peritiam literarum. *Cum igitur, os bovis ligari non debeat triturantis, sed qui Altari servit, de Altari vivere debeat:* statuimus, ut (consuetudine qualibet Episcopi, vel Patroni, seu cuiuslibet alterius non obstante) portio Presbyteris ipsis sufficiens assignetur.

Hinc etiam Tridentinum *sess. 25. de reform. c. 9.* de Patronis, & administratoribus Ecclesiarum, & beneficiorum, graviter præcipit, ne tales, cujuscunque Ordinis, & dignitatis, etiam si Communitates, Universitates, Collegia quæcunque, Clericorum, vel Laicorum existant, in perceptione fructuum, proventuum, obventionum, quorumcunque beneficiorum,

etiamsi verè de jure patronatus ipsorum ex fundatione, & dotatione essent, nullatenus, nullàve causa, vel occasione se ingerant, sed illos, liberè Rectori, seu Beneficiario, non obstante etiam quacunque consuetudine, distribuendos dimittant. Et ratio hujus petitur ex ipso fine, ac dispositione fidelium, qui bona sua Ecclesiis donarunt; hi enim non alia ducebantur intentione, ac fine, quàm, ut Ministri Ecclesiastici exinde decenter alerentur, ut per conservationem Ecclesiarum, & Spiritualia ipsorum ministeria Christianus populus doctrinâ fidei, & SS. Sacramentorum usu, ad vitam hominè Christiano dignam inductus, fideliter conservetur, ac in divino cultu promoveatur.

Ea porrò, quæ dicto c. *Extirpanda* 393 constituta sunt de Parochio, in mox sequenti §. *qui verò*, intelligenda etiam veniunt de Vicario perpetuo; sic enim loquitur textus: *qui verò parochialem habet Ecclesiam, non per Vicarium, sed per se ipsum illi deserviat, in ordine, quem ipsius Ecclesie cura requirit, nisi forte dignitati vel præbendæ parochialis Ecclesia sit annexa:* in quo casu concedimus, ut qui talem habet præbendam, vel dignitatem (cum oporteat cum in majori Ecclesia deservire) in ipsa Ecclesia parochiali idoneum, & perpetuum habeat Vicarium, Canonicè institutum, qui (ut prædictum est) congruentem habeat de ipsius Ecclesie proventibus portionem: *alioquin illa se sciat aut horitate hujus decreti privatum, liberè alii conferenda*, qui velit, & possit, quòd dictum est, adimplere. Illud autem penitus interdiximus, ne quis in fraudem de proventibus Ecclesie, quæ curam habere debet proprii Sacerdotis pensionem alii pro beneficio conferre præsumat.

Ex his juribus deducitur. I. Illos, qui habent Parochias incorporatas, & Parocho, vel Vicario, quem ibidem tenent, pro sua sustentatione adeo exiguam portionem relinquunt, ut non nisi quartam quartæ, seu decimam sextam partem percipiat, in causa esse, quòd in ejusmodi Provinciis, vel Regionibus penè nullus Parochus, vel Vicarius reperiat, qui ullam vel modicam habeat scientiam literarum; quòd quam damnosum sit divino Cultui, ac animarum salutis, nemo non videt. Ex hoc enim fit, quòd Clerici, qui verè literati sunt, justè renu-